

*Posudek oponenta dizertační práce **Filmové festivaly ve vztahu k okrajovým částem kinematografie** studentky Andrey Slovákové podávané roku 2016 na Katedře filmových studií FF UK*

Andrea Slováková

Autor posudku: Mgr. Petr Bilík, Ph.D.

Charakteristika práce:

Studie *Filmové festivaly ve vztahu k okrajovým částem kinematografie* zkoumá filmové festivaly z několika úhlů pohledu a v několika perspektivách, zvláště se pak zaměřuje na avantgardní/experimentální film a specifika jeho uvádění na několika vybraných filmových festivalech. Ke zkoumání tohoto fenoménu autorka volí politologickou metodologii a její aplikaci na oblast, kde doposud byla uplatňována jen sporadicky.

Stručné celkové zhodnocení:

Andrea Slováková ve své dizertační práci ambiciózně aplikuje teoretické přístupy sociologie, filozofie a politologie na oblast dynamicky se rozvíjejících production či festival studies. Funkčně propojuje metodologický rámec diskurzivního nového institucionalismu, umožňující spekulativní úvahy a konstrukce, a vlastní praktickou zkušenost prohloubenou odbornou badatelskou prací v uvedené oblasti. Jejím hlavním zájmem jsou pak ty filmové festivaly, které mají v centru pozornosti avantgardní/experimentální kinematografii, která mění funkci samých festivalů a vyžaduje specifický přístup a péči.

Byť by oponent při odborné diskuzi navrhoval jiné, méně sofistikované, ale srozumitelnější a snad i funkčnější uchopení tématu, plně respektuje volbu autorky, vnímá ji jako odborně relevantní a právoplatnou, a dosažené výsledky považuje za přínosné a vysoce poučené.

Odborné vyhodnocení:

Andrea Slováková si svou dizertací vytyčila nesnadný úkol: Skloubit komplexní znalost festivalové praxe, pokusit se o její vymezení a typologizaci, nalézt specifika avantgardní/experimentální kinematografie v rámci festivalového uvádění a zobecnit mechanismy, jimiž se tato nestandardní praxe prosazuje.

Věřím úkolů v jejím podání vede k užití celé škály odborných argumentačních nástrojů, o jejichž komplementaritě není oponent příliš přesvědčen, přesto jimi autorka dosahuje očekávaných výsledků.

Předně je zapotřebí dodat, že se Slováková na každém z vytyčených polí pohybuje s bravurou, která vychází ze znalostí a zkušeností, jimiž disponuje: Je dlouholetou elitní dramaturgyní jihlavského festivalu dokumentárního filmu, historičkou avantgardní/experimentální kinematografie, publikující badatelkou v oblasti festival studies i dříve zmíněných zaměření. Přestože by tento background přirozeně směřoval spíše k užití ověřených výzkumných metod (teorie managementu, teorie event managementu, výzkum festivalového okruhu), pouští se autorka mnohem hlouběji k samým kořenům uspořádání organizace a volí vysoce sofistikovanou kombinaci Foucaultova esejistického pojetí diskurzivní moci a jejích proměn, a Bourdieuho pojmů habitu a kulturního pole. Ke scelení těchto definičních množin navíc užívá politologického aparátu nového institucionalismu, jenž dekoduje instituce mnohem flexibilněji a s výraznějším přihlédnutím k dynamickým proměnným, než tomu bylo u předchozích teoretických přístupů.

Vrstevnatost základního záměru Andrey Slovákovou vede k nutnosti určit mnoho dílčích definic a objasnit několik souběžných problémů. Nejprve tak ve skvělé zkratce procházíme utvářením festival studies, posléze briskně shrnutými dějinami avantgard, následně obdržíme poučené vademecum festivalového managementu s řadou jeho zvláštností a zvenčí nerozpoznatelných zákoutí.

Ve chvíli, kdy autorka přistupuje k analytické práci u jednotlivých případových studií, zdá se být prvotní teoretizující idea lehce rozostřená a z textu se vytrácí. K syntéze však dochází v samém závěrečném resumé práce, kde Slováková finalizuje vytěžené jednotlivosti v typologická vymezení a několik zobecnění, z nichž část se týká přímo experimentálního filmu (premiérový status filmů, distribuce, propagace, způsob komunikace s autory, ocenění, poroty a další), část má pak širší platnost a stojí za užití i za jiných okolností, u jiného typu organizací, a totiž rozlišení působení instituce na diskurzivní řád průzračný a řád zastřený, které vypovídá leccos podstatného nejen o sebe prezentaci festivalů, ale mnohé i o jejich vnitřním dění a uspořádání.

Devizou studie je vytříbený odborný sloh, jenž se jen zřídka kdy zadrhne nestandardní větou vazbou či překlepem („v kinodistribuci či televizním vysílání se sporadicky objevujících děl“, „například právě konkrétně u avantgardy je dle ní na místě otázka, proč se jí nepodařilo stát se systémem?“).

Stejně tak je dbáno na citační normy a veškeré náležitosti odborné práce.

Jedinou formalistní výtku má posuzovatel k členění textu a ke zvýrazněním základních pojmů a zjištění: Především u případových studií a v kapitole věnované inovativní typologii působí jednoduchý text nepřívětivě a svým způsobem i obsahově jednoduše, protože se v něm ve staccatu jednotlivých postřehů a úvah nesehná hledat významový vrchol.

Závěr:

Závěrem oponent konstatuje, že je studie významným příspěvkem pro oblast festival studies v České republice. Pro případnou publikaci si dovoluje doporučit simplifikaci teoretizujícího konstruktů či jeho sblížení s teorií managementu, která je ostatně autorkou užívána rovněž. Předkládanou studii, která splňuje všechny náležitosti dizertační práce, doporučuji k obhajobě.

Otázka k obhajobě:

Jsou nalezená specifika „experimentální kinematografie“ a jejich festivalového života platná i na tuzemských festivalech? Jak se zdejší situace liší?